

Klokánek - rodinná alternativa ústavní péče

Klokánek je nový projekt Fondu ohrožených dětí, jehož cílem je změnit dosavadní nevyhovující systém ústavní výchovy a nahradit jej v co největší míře přechodnou rodinnou péčí na dobu, než se dítě může po vyřešení nebo zlepšení situace vrátit domů, nebo než je pro něj nalezena trvalá náhradní rodina (osvojení, pěstounská péče). Dosavadní praxe u nás je taková, že děti, o které se rodiče nemohou, nechtějí nebo nejsou schopni starat, končí nejčastěji v ústavu. Ročně je to více než čtyři tisíce dětí! Ve většině případů pro ně

umístění do neosobní ústavní péče znamená další trauma, které často pociťují hůř než ponechání v dosavadním prostředí, na které si již zvykly. Často dochází k přerušení sourozeneckých vazeb, protože děti do tří let jsou umisťovány do zařízení ministerstva zdravotnictví (kojenecké ústavy a dětské domovy pro děti mladší tří let) a děti starší do školských zařízení, případně do ústavů sociální péče, které patří pod ministerstvo práce a sociálních věcí. Přitom právě tam, kde selhávají rodiče, bývají sourozenecké vazby velmi silné. Na této situaci bohužel nic nezměnil ani nový zákon o ústavní výchově. Kolektivní péče má zejména u malých dětí za následek psychickou deprivaci, která se projevuje celkovým opožděním vývoje a negativně ovlivňuje psychický a citový vývoj dítěte až do dospělosti, trvá-li tento stav delší dobu. Negativní následky ústavní výchovy se pak přenášejí i do dalších generací. Ten, kdo prožije dětství nebo jeho velkou část v ústavu, není obvykle schopen navazovat kvalitní a trvalé citové vztahy a jako rodič selhává, protože nemá dostatek vzorů rodičovského chování. Ročně opouští brány ústavů po dosažení zletilosti několik stovek dětí, které často nemají kam se vrátit a končí pak na ulici, v delikventních partách, v lepším případě v azylových domech. Podle výzkumů profesorky Koluchové, až čtvrtina dětí umístěných jako nevzdělavatelé v ústavech sociální péče se tam dostala v důsledku nepoznané psychické deprivace. Naproti tomu v podnětném rodinném prostředí by tyto děti byly schopny absolvovat nejen zvláštní, ale v některých případech i základní či střední školu. Přitom např. ve Velké Británii jsou děti mladší deseti let zásadně umisťovány do rodin, včetně profesionálních pěstounských rodin a obdobná situace je i v dalších zemích EU. U nás se ale stále dává přednost ústavům.

Principy péče v Klokánku

- o děti pečují po všech stránkách obdobně jako v rodině naši zaměstnanci - manželský pár, "teta" nebo střídavě po týdnu dvě "tety",
- maximální počet dětí v "klokání" rodině je šest, za ideální však považujeme děti jen čtyři, pečují-li o ně manželé, nebo dvě, jsou-li svěřeny do péče jedné osoby,
- Klokánky přijímají děti bez ohledu na věk (tj. již od narození), proto sourozence není třeba rozdělovat,
- starší děti se tu učí rodičovskému chování a poskytují mnoho podnětů miminkům a batolatům, u nichž i proto nedochází k opoždění ve vývoji,
- děti se do Klokánků přijímají přímo, bez předchozího pobytu v diagnostickém ústavu,
- děti lze přijmout nejen na základě předběžného opatření, ale i na žádost rodičů nebo samotného dítěte,
- je-li dosavadní škola v dosahu, navštěvují děti svou původní školu, takže nemění spolužáky ani kamarády,
- v Klokánku jsou děti jen po dobu nezbytně nutnou - než se po vyřešení situace mohou vrátit domů nebo než je pro ně nalezena trvalá náhradní rodina, není-li návrat do té vlastní možný,
- naši "klokání rodiče" musí projít náročným psychologickým vyšetřením, které musí prokázat jejich dobrý vztah k dětem, dostatek empatie a schopnosti vytvořit jim citově vřelé prostředí,
- z Klokánků mohou děti telefonovat domů a rodiče je mohou kdykoli navštěvovat a brát si je na vycházky nebo na víkendy, pokud tomu nebrání závažné důvody nebo pokud je dítě neodmítá.

Klokánky mají pověření MPSV jako zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, mohou proto týrané a zneužívané děti přijmout i bez souhlasu rodičů až do doby, než je rozhodnuto o předběžném opatření.

Klokánky mají nepřetržitý provoz, proto mohou kdykoli přijmout i novorozence, jejichž matky tají těhotenství a porodí mimo zdravotnické zařízení.